

## Gevoel en geloof.

G. te S. doet me, in verband met wat ik eenigen tijd geleden schreef over gevoelige genieting aan 't H. Avondmaal, de vraag: in welke verhouding het gevoel staat tot het geloof.

'k Wil trachten hem zoo eenvoudig als me mogelijk is en zoo beknopt als het hier ter plaats moet van eenig antwoord te dienen.

Daartoe begin ik dan met te herinneren, dat we, om niet op een dwaalspoor te geraken, bij de vraag naar de plaats van het gevoel in de religie moeten uitgaan van de plaats die het heeft in ons zieleleven in het algemeen.

En daarover behoeft ik G. — hij merkt hieruit dat ik hem aanstonds herkende — niet breedvoerig in te lichten.

Hij weet, dat het gevoel een geheel andere, in zekeren zin een tegenovergestelde rol speelt in ons zieleleven, dan verstand en wil, of, juist gezegd — want verstand, gevoel en wil zijn geen drie naast elkaar bestaande grootmachten in ons zieleleven, maar welbeschouwd slechts drie onderscheidene functies of werktuigen onzer ziel zelve — dat de ziel in haar gevoelend leven geheel anders verkeert dan in haar denkend en willend leven.

Terwijl ze in haar denken en willen actief is, is ze in haar gevoelen: in haar gewaarwordingen, in haar aandoeningen passief; ook al is het volkomen waar, dat ze door gewaarwordingen of aandoeningen tot activiteit geprikkeld wordt.

Het gevoel heeft daarom op zich zelf geen inhoud.

Het heeft geen fouds, waaruit het voortbrengen kan.

Het is op zich zelf genomen niets dan de vatbaarheid der ziel om indrukken te ontvangen.

In zijn werking is het bloot reactie op datgene, waardoor het wordt aangedaan, in den vorm van lust of onlust, van vreugde of smart, van hoop of vrees enz. Het behoeft daarom altoos een objectieven prikkel om in werking te komen.

Zullen we gevoelen, dan moet er m.a.w. altoos eerst iets zijn, dat ons gevoel aandoet. Precies zoo als de gevoelige snaar moet aangeraakt worden om klank te geven, en het klankbord een geluid golf moet opvangen om te resonneren.

Zoo is het in het algemeen, en zoo is het ook in het religieuze, in het genadeleven, onzer ziel.

Want — en dit mocht wat minder vergeten worden — of we met haar natuurlijk leven of met haar genadeleven te doen mogen hebben — de ziel blijft altoos dezelfde ziel. Genade vernieuwt, reinigt en heiligt wel het natuurlijke, maar vernietigt het nooit. Ze heeft daarom ook de door God gestelde en ingeschapen wetten voor ons zieleleven nooit op, maar doet ze, integendeel te zuiverder werken.

Ook in het genadeleven is daarom nooit het gevoel vooropgaande werkzame en leidende factor.

Ook daar is het passief, en kan het slechts reageren op voorstellingen der ziel, waardoor het wordt aangedaan.

Die voorstellingen zijn de geloofsvoorstellingen, welke de ziel zich vormt.

De geloovende ziel ontvangt die geloofsvoorstellingen niet uit haar fantasie en evenmin uit haar eigen bedenken, maar uit het Woord van God.

In het Woord Gods vindt het geloof, dat naar onze schoone belijdenis in Zondag 7 van den Heidelberg is „een stellig waten en een hartelijk vertrouwen van alles wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft”, zijn voorwerp en zijn inhoud.

En het is nu op die uit het Woord ontvangen geloofsvoorstelling, dat de ziel in haar gevoelend leven reageert.

Al naar het voorwerp is, doet ze dat dan met lust of onlust, met droefheid of vreugde, met liefde of afkeer.

Hierin hebben we den toetssteen voor ons gevoelsleven.

Alle gevoel, dat geen reactie is op een geloofsvoorstelling, die ons uit het Woord is toegekomen, is geen echt-religieus gevoel, is geen, zooals we het ook wel noemen, „geestelijke bevinding”.

Dat kan aesthetisch gevoel of welk ander ook zijn, maar religieus is het niet.

Dat bij de saamgesteldheid en verborgenheid van ons zieleleven de onderscheiding tusschen „het snood en het kostelijke” hier altoos moeilijk blijft, is duidelijk. Doch bij biddende zelfbeproeving zal „de gewoonte” ook hier „de zinnen oefenen” en de handwijzer bij menig verboden en gevaarlijk pad allengs duidelijker herkend worden.

V.

## UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

## De eenheid in de S. D. A. P.

Het laatste congres van het N.V.V. verdient onze volle belangstelling.

De beide stroomingen in het socialisme, de revisionistische en de revolutionaire, botsten weer eens tegen elkaar en voor den zooveelsten keer is de vrede gesloten en heeft men zich vereenigd in een zuiver opportunistisch pogen.

HEPP.

daardoor nog op een andere manier haar karakter schade hebben geleden.

De Synode had de vroegere missives der bezwaarden ernstig onder de oogen gezien.

Zij had zich niet op het standpunt geplaatst: Roma locuta causa finita, d. i. Rome heeft gesproken en daarmee is de zaak beslist.

Zij had de bezwaren consequentius gewogen en voorzover zij ook maar eenigen grond, aan Schrift en Blijdenis ontleend, aanvoerden, weerlegd.

Maar men kan natuurlijk zoo niet doorgaan.

Er moet eens een eind aan komen.

De Synode zit niet om te debatteeren.

Wanneer zij dien weg opging, zou zij nooit een zaak kunnen afhandelen.

Op die manier zou een debat wel jaar in jaar uit kunnen duren.

De Synode zou een toestand van blijvende bezwaarheid wettigen.

En wie kan het nadeel berekenen, dat daaruit zou voortvloeien?

Een Synode is nu eenmaal een lichaam, dat besluiten neemt en geen debat-club.

Er werd nu weer gepubliceerd, dat Dr van Leeuwen op het rapport en de conclusies inzake zijn gravamen, waaraan zoo groote zorg is besteed, een antwoord zal gereed maken.

Indien de Synode ook dat moest afwachten en dat opnieuw zou willen ontzenuwen, dan gaf zij haar potestas dogmatica, d. w. z. haar bevoegdheid om in dogmatische kwesties een beslissing te nemen, prijs.

Er komt een tijdstip, dat de Synode zegt: dit is het standpunt der kerken, gij hebt er u over uit te spreken of het ook door u wordt ingenomen of niet.

Het recht van gravamen wordt daardoor in geen deele aangetast.

Maar is een gravamen eenmaal ongegrond verklaard, dan bestaat het voor de Synode niet meer.

Redelijkerwijze mag immers verwacht, dat men bij de intiening van zijn gravamen al zijn schriftuurlijke en confessionnele argumenten op eenmaal aanvoert.

Aan de Synode kan door de bezwaarden nooit worden verweten, dat zij geen discussie heeft toegelaten.

Zij was daarin eer te toegeeflijk dan te streng.

Maar aan alles zijn grenzen.

En de grens was nu bereikt.

## Lijdele voorspellingen.

Men had voorspeld, dat de Synode thans haar eens aangenomen houding wel aan herziening zou onderwerpen en wat meer den teugel zou vieren.

Onder die voorspellingen was deze wel de voornaamste, dat zij de slang „cadeau” zou doen.

Deze profetie betekende schier een belediging voor de Synode.

Zij komt immers hierop neer, dat de Synode iets wat volgens haar eigen oordeel de Schrift duidelijk leert, zou prijsgeven.

Dat zij, die voor het Schriftgezag in de bres stond, zou toelaten, dat er in onze kerken aan het Schriftgezag wordt getornd.

Hoe weinig begripte men toch van den ernst, welken de Synode voor het zuiverhouden der belijdenis steeds aan den dag lei, dat men zich aan zulk een voorspelling dorst te wagen.

Zou men niet beter doen dat soort profetenmantels aan den eersten den besten uitdrager te verkoopen?

Ze paasen meer den paljas, dan den man, die zich van God geroepen weet.

Geen duimbreed week de Synode van het standpunt, eens door haar ingenomen.

De liberale pers, waaruit men vaak de gedachten der schismatieken beter kan leeren kennen dan uit de schismatieke pers zelf, hoezeer deze zich ook van onderteekeningen bedient, welke met anonymiteit gelijk staan, is daarover blijkbaar nog niet op adem gekomen.

Totnogtoe bleven, een scheef stukje in het „Handelsblad” uitgezonderd, de beschouwingen uit.

Maar in onze kerken kwam dadelijk na de sluiting van de Synode de dankbaarheid aan het woord.

Ook onze kerkelijke pers gaf daaraan uiting.

De Heere heeft de geboden van tienduizenden verhoord.

Hij gaf de Synode genade om onverzwakt de waarheid te handhaven.

## Geen bezwaarden genoodigd.

Wat ook veel tijd bespaarde was, dat de Synode ditmaal geen enkelen bezwaarde noodigde tot samenapreken.

Indien zij er slechts één verzocht had te komen, zou dit beslist een tweede zittingsweek ten gevolge hebben gehad.

Natuurlijk, ware de Synode overtuigd geweest, dat het de zaak ten goede zou komen, indien iemand werd genoodigd, zou zij het niet hebben nagelaten.

Zij heeft deze aangelegenheid van alle kanten bekeken. Maar zij oordeelde, dat zij voor zichzelf licht genoeg had om de noodige beslissingen te nemen.

„Der Worte sind genug gewechselt.”

Daarvan droeg zij de overtuiging bij zich om.

Tevens, wij zijn van gevoelen, dat er niet één geval bij haar aanhangig was, dat niet ter afdoening aan de classes kon worden overgelaten.

Mede tengevolge daarvan schoot zij verrassend snel op. Bovenal: de Geest der samenbinding was in haar midden.

En dan is het gemakkelijk werken.

Laat men buiten onze kerken vrij spotten met de eenparigheid van Assen.

Wij voelen er iets apostolisch in.

„En zij waren allen eendrachtig bijeen.”

Nu legt God die eenheid in de wedergeboorte. Dat is Zijn genadewerk.

Maar zij komt bij ons tot bewustzijn in een toevluchtneemend en vertrouwend geloof, in een loslaten van de wet en een zinken op Christus.

In al de voorafgaande hoofdstukken heeft Paulus geen ander doel dan om ons af te maken van alle vertrouwen op iets of iemand anders dan Christus den Heere en te verkondigen, dat er alleen leven is door het geloof in den levenden Christus.

Voor degenen, die dat geklank kennen, is er geen verdoemenis.

Wat dunkt u?

Zou de Vader afwijzen, wie schuilen bij den Zoon?

Zou de toorn Gods kunnen treffen, wie als boeteling pleit op genade aan den voet van het kruis?

Zou de poort des hemels gesloten blijven voor wie achter Christus en onder Zijn bedekking zoekt binnen te gaan?

Neen, daar is geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.

J. G. KUNST.

## KERKELIJK LEVEN.

## Synode-Indrukken.

XXVII.

## Voet bij stuk.

Spoedig liep het laatste samenkomen der Synode af. Het allermeest is dit voorzeker hierna te danken, dat de gedachte bij alle Synodeleden voorzat, dat de Synode thans definitief moest worden gesloten.

Wenig of in het geheel niet werd daarover gesproken.

Maar de wil daartoe, het bleek uit alles, werkte des te krachtiger.

Men gevoelde het als bij intuïtie, dat een opnieuw verlagen van de Synode in hooge mate ongewenscht was, zolla een gevaar kon inhouden.

Wilde men dat voorkomen dan moest ook alle aanleiding daartoe worden verwijderd.

Die aanleidingen bestonden.

Er waren nieuwe missives ingekomen van Dr B. Wielenga, Dr S. P. Vermeer, Dr W. J. A. Schouten e.a. Werden die in behandeling genomen, dan zou het binnen enkele dagen van andere bezwaarschriften roemen.

Het bewijs daarvoor leverde het schryven van Dr Van Duin en vooral dat van Mr Knibbe, welke een paar dagen daarna naar de Synode werden gezonden.

Zij kwamen echter telat.

De Synode was reeds gesloten.

Ook is het bekend, dat er nog anderen waren, die hadden geïnformeerd of zij zich andermaal tot de Synode konden wenden.

Had de Synode aan dien op zichzelf wel begrippe lijken drang toegegeven, dan zou zij voor een paar weken hebben kunnen zitten.

Zij zou niet zijn gereed gekomen.

En de aankondiging van een reeks nieuwe zittingen ware het eind geweest.

Zoo zou de Synode een permanent of semi-permanent karakter hebben gekregen.

En dat moest voorkomen.

De eenige manier om dat te bereiken was: voet bij stuk houden.

Er lag een besluit, dat nieuwe stukken door de Synode niet meer in behandeling zouden worden genomen.

Naar dat besluit heeft de Synode de adressanten eenvoudig verwezen.

Zij deed dit in comité-generaal.

Maar in openbare zitting werd vastgesteld, dat dit uit de Acta der besloten zitting zal worden uitgelicht en in de publieke Acta zal worden opgenomen.

Niet ieder schijnt te hebben begrepen — natuurlijk de Synodeleden wel! — dat dit slechts een formeele handeling was.

Wij laten ergens, dat men zeer benieuwd was naar het oordeel van de Synode over deze missives.

Inzover kunnen wij de nieuwsgierigheid bevredigen, dat, gelijk eerlang uit de gedrukte Acta zal blijken, de Synode op den inhoud dezer stukken niet is ingegaan.

Indien zij had gewild, had zij bij enkele met een heel kort antwoord kunnen volstaan.

Zoo op de missive van Dr S. P. Vermeer, die, naar hijzelf aan de pers berichtte, niets anders behelsde dan de vraag, wat de Synode onder „conformeren” verstond.

Dit was weinig anders dan een vragen naar den bekenden weg.

De Synode had eenvoudig naar haar reeds verschenen Acta en naar haar „Open Brief” kunnen verwijzen, waarin over die kwestie genoegzaam licht werd ontstoken.

Maar zelfs hiervan onthield zij zich.

Anders ware zij ook verplicht geweest de missives, welke breeder antwoord vereischten, te behandelen.

Onderscheid maken ging niet.

Men weet het trouwens: den stok „niet met twee maten” hebben tegenwoordig sommigen steeds bij de hand, ze gaan er mee uit wandelen en zetten dien zelfs bij hun ledikant.

## Geen debating-club.

Nog voor een ander gevaar had zij zich te hoeden.

Als zij die stukken in bespreking had gegeven, zou